

John Wesley

John Wesley

John Wesley ([Epworth, 17 juni 1703](#) – [Londen, 2 maart 1791](#)) was een [Brits](#) theoloog en predikant. Hij is de grondlegger van het [methodisme](#). Wesley werd bekend vanwege zijn [opwekkingsbijeenkomsten](#).

Jeugd

Wesley werd geboren in 1703 als de zoon van [Samuel Wesley](#) en [Susanna Annesly](#). Zijn vader was afgestudeerd van de [Universiteit van Oxford](#) en op dat moment predikant van de [Church of England](#). John Wesley was hun vijftiende kind. Toen hij 5 jaar oud was, werd hij gered uit de brandende pastorie. Dit maakte een diepe indruk op hem. Hij beschouwde zichzelf daardoor als door de voorzienigheid apart gezet.

De ouders Wesley gaven hun kinderen zelf les in de pastorie in Epworth. Elk kind leerde lezen zodra het kon lopen en praten. In 1714 werd John toegelaten tot een kostschool genaamd Charterhouse School in [Londen](#). Hij leefde en studeerde daar op de wijze zoals hem dat thuis geleerd was.

Na Charter House studeerde Wesley aan de [Universiteit van Oxford](#). Samen met onder andere zijn broer [Charles](#) en [George Whitefield](#) vormde hij de zogeheten *Holy Club*. Samen studeerde zij dagelijks drie uur het [Nieuwe Testament](#) en vastte twee dagen in de week. Ook bezochten zij gevangenen en hielpen armen. In 1728 werd Wesley gewijd als [priester](#) van de [Anglicaanse kerk](#). Hij ging toen ook les geven aan [Lincoln College](#) aan de Universiteit van Oxford.

Periode in de Verenigde Staten

Op 14 oktober 1735 reisde Wesley samen met zijn broer naar [Savannah, Georgia](#). Dit was een nieuw gevormde Engelse kolonie en aan Wesley was gevraagd om als predikant te werken in dit nieuwe gebied. Onderweg kwamen zij in aanraking met zendelingen van de [Evangelische](#)

[Broedergemeente](#). Wesley raakte onder de indruk van hun diepe geloof en raakte geïnteresseerd in het [Pietisme](#), een vroomheidsbeweging in de [Lutherse Kerk](#), die van de laat-[17e eeuw](#) tot midden [18e eeuw](#) haar grootste bloei kende.

Dit kwam onder andere omdat tijdens een grote storm iedereen in paniek raakte maar deze [Herrnhutters](#) kalm psalmen en liedereen aan het zingen waren. In Savannah probeerde hij ook te werken onder [Indianen](#), maar was hier niet succesvol in. Hij had romantisch contact met Sophy Hopkey, een vrouw die zij op de boot over de [Atlantische Oceaan](#) hadden ontmoet. Op advies van een predikant van de Evangelische Broedergemeente brak hij met haar. Zij was hier boos over en haar latere man, William Williamson diende een aanklacht in tegen Wesley. Deze stond terecht, maar werd vrijgesproken.

Wesley voelde zich bezedelt door de hele situatie en besloot naar Engeland terug te keren. Williamson wilde dit voorkomen en probeerde een nieuwe aanklacht in te dienen zodat Wesley niet kon vertrekken. Williamson raakte echter zelf uitgeput en Wesley kon vertrekken. Zijn ervaringen in Georgia zorgde er wel voor dat hij de rest van zijn leven leed aan zelftwijfel.

Contact met Evangelische Broedergemeente

John Wesley's huis aan [City Road](#), Londen. (januari 2006)

Na zijn terugkeer in Engeland in 1738 bezocht Wesley een bijeenkomst van de Herrnhutters in Londen. Daar hoorde hij voorlezen uit de introductie van het commentaar van [Luther](#) over de [Romeinen-brief](#). Hij schreef toen de beroemd geworden woorden op: 'Ik voelde mijn hart vreemd verwarmd'. Een week eerder was hij al zwaar onder de indruk geraakt van een preek van [John Heylyn](#). Deze sprak over geveinsd en hypocriet berouw. Na deze preek verklaarde Wesley dat hij twintig jaar lang een hypocriet was geweest. Dit moment zou een keerpunt in zijn leven zijn. Sindsdien legde hij in zijn preken sterk de nadruk op de [doctrine](#) van persoonlijke redding door geloof, en de [Heilige Geest](#) die bevestigd dat men inderdaad een kind van God is.

Ontstaan het Methodisme

In datzelfde jaar bezocht hij ook [Herrnhut](#) in [Duitsland](#). Terug in Engeland lieten veel kerken hem niet meer spreken, omdat hij zo nadrukkelijk zijn verwantschap toonde met het Evangelisch Broederschap. Zijn vriend George Whitefield was teruggekeerd uit Engeland en ook niet meer welkom in zijn kerk in [Bristol](#). Whitefield begon met het beleggen van openluchtsamenkomsten. Wesley aarzelde om dit ook te doen, maar gaf toe nadat hij door Whitefield uitgenodigd was om in april 1739 te spreken op een openluchtsamenkomst bij Bristol. Hij zag dat velen – vooral mensen die anders niet snel de kerk bezochten – tot geloof in Christus kwamen.

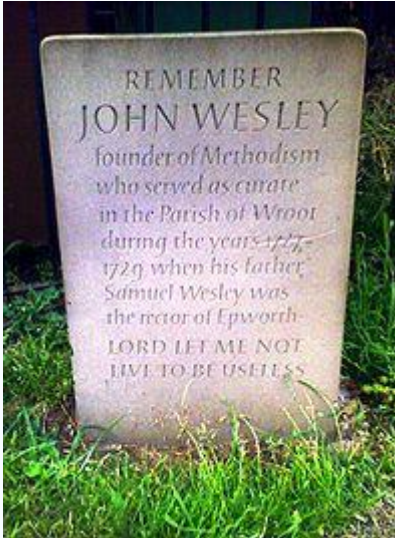
Later dat jaar brak hij met het Evangelisch Broederschap vanwege een theologisch verschil van mening. Samen met zijn volgelingen startte hij een kerkgenootschap dat bekend zou komen te staan als de [Methodisten](#). Overal waar Wesley en zijn vrienden-predikers samenkomsten hielden ontstonden lokale methodistenkerken. Op lokaal niveau werden lekenpredikers aangesteld, zowel mannen als vrouwen. Deze nieuwe kerken konden op veel tegenstand rekenen van de Anglicaanse Kerk, omdat zij geen toestemming hadden gekregen om eigen kerken te beginnen. De Methodisten werden in preken, geschriften en soms fysiek aangevallen. Bij Wesley groeide de weerstand tegen de gevestigde [orthodoxie](#). Hij geloofde dat de kerk faalde in de opdracht om zondaren tot bekering aan te zetten, en dat veel leidinggevenden corrupt waren.

Verhouding tot de Church of England

Naarmate hij langer actief was als prediker groeide de kloof tussen Wesley en de Church of England. Van deze kerk was hij nog steeds lid, ondanks pogingen van zijn broer Charles en anderen om hem er toe aan te zetten deze kerk te verlaten. Hij geloofde dat de Church of England ondanks al haar fouten dichterbij de [schrift](#) stond dan welke andere kerk ook in [Europa](#). Hij zou altijd leken-predikers benoemen en zelf ook blijven preken, maar diende niet het [avondmaal](#) of de [doop](#) toe aan leden van de Methodisten-kerk. Dit wilde hij niet doen zonder toestemming van een [bisschop](#) die in de lijn van [apostolische successie](#) stond. In 1746 nam hij afstand van het idee van apostolische successie. Hij zou overigens voor lange tijd nog steeds niet de [sacramenten](#) toedienen aan christenen van buiten de Anglicaanse kerk.

In 1784 wijdde Wesley toch predikers uit [Schotland](#), Engeland en de Verenigde Staten en gaf hen toestemming om de sacramenten te bedienen. Hij geloofde dat hij lang genoeg gewacht had op de bisschop van Londen om een priester te benoemen voor de Amerikaanse Methodisten. Vanwege de [Amerikaanse Onafhankelijkheidsoorlog](#) waren zij los geraakt van de Church of England. Wesley wijdde [Thomas Coke](#) als hoofd van de Amerikaanse Methodisten. Zijn broer Charles smeekte Wesley om met zijn acties te stoppen om niet 'brug te breken' tussen de Amerikaanse en Engelse Methodisten. John reageerde daarop door te zeggen dat hij niet van de kerk wilde scheiden, maar dat hij zoveel zielen wilde redden als maar mogelijk was in zijn leven, zonder daarbij rekening te houden met 'wat zou kunnen zijn als ik dood ben'. Hoewel hij blij was dat de Methodisten in Amerika vrij waren, adviseerde hij zijn Engelse volgelingen om binnen de Church of England te blijven. Wesley zelf zou ook binnen deze kerk sterven.

Huwelijk en overlijden

"Remembering John Wesley", Herdenkingssteen voor Wesley bij [Epworth](#)

Wesley trouwde op zijn achtenveertigste met de weduwe Mary Vazeille. Het was geen gelukkig huwelijk. Vijftien jaar later zou Vazeille overlijden. Wesley zelf overleed in 1791 op de leeftijd van 88 jaar. Terwijl bij zijn sterfbed zijn vrienden om hem heen stonden schreeuwde aan het einde uit: "het beste alles is: God is met ons". Voordat hij stierf hief hij zijn handen op en riep deze woorden nogmaals uit. Wesley werd begraven in Londen.

Theologie

Arminianisme

De meest noemenswaardige controverses op theologische gebied ging over het [Calvinisme](#). Wesley ontwikkelde tijdens zijn studie een afkeer van [Calvijs'](#) doctrines van uitverkiezing en voorbestemming. Net als zijn vader was hij [Arminianist](#). Zijn vriend Whitefield hing wel Calvijs' gedachtegoed aan. In 1739 viel Wesley in een preek de leer van uitverkiezing aan. Whitefield vroeg hem deze niet te herhalen of te publiceren, want hij wilde geen twist. Maar Wesley publiceerde zijn preek toch en daarom braken beide mannen hun vriendschap in 1741. Toch was deze vriendschap snel daarna weer hersteld.

Bij de dood van Whitefield in 1770 schreef Wesley een [In memoriam](#) en erkende de verschillen tussen hen. Hij schreef: "Er zijn veel doctrines van minder belangrijke aard. In deze mogen we denken en laten denken. We mogen overeenkomen om geen overeenstemming te hebben. Maar, tegelijkertijd, laten we vasthouden aan de essenties." (In het Engels schreef Wesley "we may [agree to disagree](#)". Daarmee was hij de eerste die deze uitdrukking gebruikte.)

Wesleyan Quadrilateral

Standbeeld van Wesley bij [Asbury Theological Seminary](#) in [Wilmore, Kentucky](#)

De theoloog Albert Rauter schreef in 1964 een boek over Wesley waarin hij de ontwikkeling van diens theologie betiteld als Wesleyan Quadrilateral. In deze methode maakt Wesley gebruik van vier bronnen van de theologie: de Schrift, de traditie, de rede en de ervaring. De kern van het evangelie was geopenbaard in de Schrift en deze mocht als enige basis dienen voor theologische standpunten en het ontwikkelen van doctrines.

Menselijke keuze

In zijn preken legde Wesley de nadruk op preveniente genade (goddelijke genade waar een menselijke keuze aan voorafgaat), persoonlijke redding door geloof, het getuigenis van de Heilige Geest en heiliging. Dit laatste vond plaats vanaf het moment van bekering (en daardoor rechtvaardiging) tot het moment van de dood. Er was bij heiliging geen sprake van zondeloze perfectie, maar wel de wil en wens om niet meer de willen zondigen. De persoon zou niet meer zelfgericht zijn, maar vervuld zijn van het verlangen om God te behagen. In zijn leven zou Wesley meer dan veertigduizend maal preken. Vaak sprak hij twee- tot driemaal per dag.

Heiliging

De leer van Wesley over heiliging zou de basis vormen voor de latere [heiligingsbeweging](#). Zijn leer, hoewel daar soms van afgeweken werd, zou doorwerken in kerkgenootschappen als de [Kerk van de Nazarener](#), de [Wesleyan Church](#) en de verschillende Methodisten-kerken. Later zou

Wesleys' leer ook zijn invloed doen gelden binnen de [pinksterbeweging](#) en de [charismatische beweging](#).

Methodisme

Het **methodisme** is een stroming in het [protestantisme](#) en vindt zijn oorsprong in de [18e eeuw](#). Het is de resultante van een toenmalige opwekkingsbeweging met [piëtistische](#) trekken die zijn start had in het jaar 1738 in de Kerk van Engeland, de [Anglicaanse Kerk](#).

Een Bijbelstudiegroepje van drie mannen die tevens de leidinggevende figuren van deze beweging zouden worden, te weten [John](#) en Charles Wesley en [George Whitefield](#), stond aan de bakermat van het ontstaan van het methodisme. Na in het [Verenigd Koninkrijk](#) met succes diverse opwekkingsbijeenkomsten te hebben georganiseerd verspreidden de methodisten zich onder aanvoering van [Thomas Coke](#) al snel naar de [Verenigde Staten](#). In de loop der jaren deden zich diverse splitsingen voor die zich echter rond 1930 weer aaneengesloten hebben in de *Methodistische kerk*.

Belangrijke kenmerken zijn:

- De methodistische kerken erkennen alleen de [Bijbel](#) als norm voor het geloof; wel wordt de [apostolische geloofsbelijdenis](#) aanvaard.
- Er ligt veel nadruk op de persoonlijke beleving en het streven naar morele en geestelijke volmaaktheid.
- Sociale bewogenheid (men streefde indertijd naar de afschaffing van de slavernij).

Het methodisme heeft circa 25 miljoen leden ([2004](#)), het methodisme is vooral te vinden in de Angelsaksische wereld.

Een stroming die verwant is aan het methodisme, en haar wortels daar ook heeft, zijn de [Noorse broeders](#). Ook het [Leger des Heils](#) is ontstaan vanuit het methodisme.